Hukuk Bölümü 2007/444 E., 2008/93 K.

"İçtihat Metni"

1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun 24. maddesinin (a) bendine aykırılıktan dolayı, aynı Kanunun 36. maddesinin (i) bendi uyarınca 12.10.2005 gün ve 6068 no.lu Zaptetme (Elkoyma) Tutanağı ile davacıya ait eşyaya el konulmuş, 12.10.2005 gün ve 7911 seri, 11/2005 karar no.lu İdari Para Cezası Kararı ile de, davacı adına idari para cezası kesilmiştir.

Davacı vekili, bu işlemlerin iptali istemiyle idari yargı yerinde dava açmıştır.

ADANA 1. İDARE MAHKEMESİ; 23.12.2005 gün ve E:2005/2069, K:2005/2007 sayı ile, davanın, davacı tarafından; 1380 sayılı Yasa uyarınca 4.448.-YTL idari para cezası ile cezalandırılmasına ilişkin 12.10.2005 gün ve 11/2005 sayılı işlemin ve su ürünlerinin zaptedilmesine ilişkin 12.10.2005 gün ve 6068 sayılı Zaptetme Tutanağının iptali istemiyle açıldığı; 1380 sayılı Su Ürünleri Kanununa 4950 sayılı kanunun 1.maddesi ile eklenen Ek 3.maddesinde "Bu Kanunun 36 ncı maddesinde yer alan idari para cezaları mahallin en büyük mülki amiri ile denizlerde Sahil Güvenlik Komutanlığı bot komutanları tarafından kesilir ve mahallin en büyük mal memurluğuna yatırılır. Mülki amirler ceza kesme yetkilerini 33 üncü maddede belirtilen görevlilere önceden ilan etmek şartıyla devredebilirler.

Cezaların kesilme usulleri, makbuzların şekli, dağıtımı ve kontrolü hususundaki usul ve esaslar yönetmelikle düzenlenir.

Cezalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir.

İdari para cezalarına karşı cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idare tarafından verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinden inceleme yapılarak karara bağlanır. İtiraz üzerine verilen karar kesindir." 32.maddesinde "Bu Kanunda yer alan mahkemece yerine getirilecek görevler zaruret görülmeyen hallerde sulh ceza mahkemelerince onbeş gün içerisinde evrak üzerinden inceleme yapılarak karara bağlanır." 34.maddesinde "Zapt edilen su ürünleri ve istihsal vasıtaları hakkında aşağıdaki işlemler yapılır:

a) Zapt edilen canlı olmayan su ürünlerinden insan tüketiminde veya sanayide kullanılması mümkün; ancak muhakeme neticesine kadar muhafaza edilmesi mümkün olmayanlar, en yakın Bakanlık laboratuarında veya kamu kuruluşlarında görevli veteriner hekim, Hükümet, belediye veya sağlı merkezi tabiplerinden birine muayene ettirilir.

Tüketiminde veya kullanılmasında sakınca görülmeyenler, derhal mahallin en büyük maliye memuru marifetiyle, maliye teşkilatı bulunmayan yerlerde belediye veya ihtiyar heyeti tarafından en yakın yerinde açık artırma sureti ile satılır.

Satışa ait bir zabıt tutanağı düzenlenerek, satış bedeli tahkikat sonucuna kadar adli mercilerin emrine olmak üzere maliye veznesine emaneten yatırılır. Sanığın mahkûmiyetinin kesinleşmesi halinde bedeli ilgili vezneye gönderilir.

Satılamayan veya muhammen bedel üzerinden alıcı bulamayanlardan, insan tüketiminde kullanılması mümkün olanlar Bakanlıkça belirlenen sosyal yardım kurumlarına bağışlanır.

b) Zapt edilen istihsal vasıtalarından sahipleri belli olanlar, muhakeme neticesine kadar yedieminde tutulur."hükmüne yer verilmiş olduğu; 5326 Sayılı Kabahatler Kanununun 31.03.2005 gün ve 25772 sayılı Resmi Gazete de yayımlanarak yürürlüğe konulduğu; Kanunun 2., 3., 16., 19. ve 27. madde hükümlerinden bahisle; ceza hukukunda yer alan suç çeşitlerinden olan Kabahatler karşılığında verilecek bütün para cezaları için artık Kabahatler Yasası hükümlerinin uygulanması gerekeceği sonucuna varıldığı; bu durumda, 1380 Yasasının Ek 3. maddesinde itiraz merci olarak idare mahkemesinin görevli olduğu hükmü yer almış ise de, davanın açıldığı 19.10.2005 günü itibariyle, artık Kabahatler Yasası kapsamında olan dava konusu idari para cezasının görüm ve çözümünün yukarıda yer verilen yasa ve hükümler uyarınca Sulh Ceza mahkemesinin görev alanında bulunduğundan, işin esasının mahkemelerince incelenme olanağının bulunmadığı gerekçesiyle; davanın 2577 sayılı İdari Yargılama Usul Yasasının 15/1-a maddesi uyarınca görev yönünden reddine karar vermiş, bu karar kesinleşmiştir.

Davacı vekili, bu kez, aynı istemle adli yargı yerinde itirazda bulunmuştur.

İskenderun 1.Sulh Ceza Mahkemesi; 27.11.2006 gün ve 2006/264 Müt. K. No.lu kararıyla, davanın kabulüne ve para cezasının iptaline karar vermiş; davalı idarenin itirazı üzerine İskenderun Ağır Ceza Mahkemesinin, 5.2.2007 gün ve 2007/189 sayılı kararıyla, itiraz kabul edilerek anılan karar bozulmuş ve dosya mahkemesine gönderilmiştir.

İSKENDERUN 1. SULH CEZA MAHKEMESİ; 16.3.2007 gün ve Değişik İş:2007/215 sayı ile, İskenderun TCSG 53.Komutanlığının 12.10.2005 tarih 007911 seri no.lu tutanağı ile muterize verilen 4.448.YTL idari para cezasına karşı mahkemelerine 23.2.2006 tarihinde itirazda bulunulduğu ve bu itirazın 27.11.2006 tarih, 2006/264 sayılı kararlarıyla kabulüne karar verildiği, bu karara karşı itiraz olunması üzerine; İskenderun Ağır Ceza Mahkemesinin 5.2.2007 tarih 2007/189 sayılı Değişik iş kararı ile de Adana 1.İdare Mahkemesinin 2005/2069-2005/2007 karar sayılı ilamı ile dava dilekçesinin reddine karar verildiğinden, çıkacak uyuşmazlığın mahiyetine göre görev yönünden itirazın reddine karar verildiğinde adli ve idari yargı mahkemeleri arasında uyuşmazlık çıkmış olması durumunda, uyuşmazlığın çözümünün Uyuşmazlık Mahkemesine ait olacağından, mahkemenin vereceği kararın niteliğine göre mahkemece gereğinin takdir ve ifasına karar verildiği; 1380 sayılı Kanun'un ek 3/son maddesinde " İdari para cezalarına karşı cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idare tarafından verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz, itiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinden inceleme yapılarak karara bağlanır, itiraz üzerine verilen karar kesindir." hükmünün yer aldığı; Kabahatler Kanunu'nun 5560 sayılı Kanun ile değişik 3/1-a. maddesinde "idari yaptırım kararlarına karşı Kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde .... uygulanır" düzenlemesinin yer aldığı; buna göre, itiraza konu idari yaptırıma karşı yapılacak başvurularda açıkça idare Mahkemesi'nin görevli ve yetkili olduğunu belirtir kanun hükmü bulunması karşısında somut davada Mahkemelerinin görevli olmadığı kanaatine varıldığı; yukarda açıklandığı üzere, idari yargı mahkemeleri görevli olduğundan Kabahatler Kanununun 28/1-b maddesi gereğince başvuranın talebinin görev yönünden reddine karar vermiş; yapılan itiraz üzerine İskenderun Ağır Ceza Mahkemesi; 25.6.2007 gün ve Değ. İş.: 2007/577sayı ile, uyuşmazlığın esası hakkında karar verilmesine yer olmadığına, dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesi için usulü işlemlerin İskenderun 1.Sulh Ceza Mahkemesince yerine getirilmesine karar vermiş; sonuçta dosya anılan Mahkemece bir üst yazıyla Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

İNCELEME VE GEREKÇE:

Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nün, Ahmet AKYALÇIN'ın Başkanlığında, Üyeler: Mahmut BİLGEN, Erdoğan BUYURGAN, Habibe ÜNAL, O.Cem ERBÜK, Serdar AKSOY ve Coşkun GÜNGÖR'ün katılımlarıyla yapılan 7.4.2008 günlü toplantısında

I-İLK İNCELEME : Dosya üzerinde 2247 sayılı Yasa'nın 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre; Uyuşmazlık Mahkemesi Genel Kurulu'nun 11.7.1988 günlü, E:1988/1, K:1988/1 sayılı İlke Kararında, "2247 sayılı Uyuşmazlık Mahkemesinin Kuruluş ve İşleyişi Hakkında Kanunun bütünüyle incelenip değerlendirilmesinden, bu Kanunun uygulanması yönünden 2 nci maddesinin ikinci fıkrasında yer alan, 'ceza uyuşmazlıkları' ibaresinden, savcının ya da şahsi davacının talebi ile başlayan yargılaması sonunda sanığın mahkumiyetine ya da beraatine hükmedilebilecek davalarda, askeri ve adli ceza mahkemeleri arasında çıkan görev ve hüküm uyuşmazlıklarının anlaşılması, bunun dışında kalan tüm görev uyuşmazlıklarının 'hukuk uyuşmazlığı' sayılması gerektiği sonucuna varılmaktadır. Uygulanması idari organlara bırakılan cezalar, adli nitelikte olmadığından, bunlar hakkında yapılan itirazlar ya da açılan davalar 'ceza davası' olarak nitelendirilemezler. İdari niteliklerinden dolayı bu davalara ilişkin görev ve hüküm uyuşmazlıklarının Uyuşmazlık Mahkemesinin Hukuk Bölümünde incelenip çözümlenmesi gerektiği..." açıkça belirtilmiştir. Bu durum gözetildiğinde, olay bölümünde yazılı başvuru konusu görev uyuşmazlığının Hukuk Bölümünde incelenmesi gerektiği kuşkusuzdur.

Olay kısmında belirtildiği üzere, tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada; idari yargı yerince adli yargı yerinin görevli olduğu gerekçesiyle verilmiş ve kesinleşmiş bir görevsizlik kararı bulunmakta olup, bunun üzerine kendine gelen davayı inceleyen adli yargı yerinin sahip olduğu seçenekler ile verdiği karar bakımından bir değerlendirme yapılması gerekmektedir.

1- 2247 sayılı Yasa'nın 14. maddesinde yer alan, "Olumsuz görev uyuşmazlığının bulunduğunun ileri sürülebilmesi için adli, idari veya askeri yargı mercilerinden en az ikisinin tarafları, konusu ve sebebi aynı olan davada kendilerini görevsiz görmeleri ve bu yolda verdikleri kararların kesin veya kesinleşmiş olması gerekir.

Bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi, ancak davanın taraflarınca ve ceza davalarında ise ayrıca ilgili makamlarca ileri sürülebilir" hükmüne göre, idare mahkemesinin kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine adli yargı yerince de görevsizlik kararı verilmesi ve bu kararın kesinleşmesi halinde, olumsuz görev uyuşmazlığı doğmuş olacak; hukuk alanında doğmuş bulunan bu uyuşmazlığın giderilmesi istemi ise, ancak davanın taraflarınca ileri sürülebilecektir.

2- 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesindeki "Adli, idari, askeri yargı mercilerinden birisinin kesin veya kesinleşmiş görevsizlik kararı üzerine kendine gelen bir davayı incelemeye başlayan veya incelemekte olan bir yargı mercii davada görevsizlik kararı veren merciin görevli olduğu kanısına varırsa, gerekçeli bir karar ile görevli merciin belirtilmesi için Uyuşmazlık Mahkemesine başvurur ve elindeki işin incelenmesini Uyuşmazlık Mahkemesinin karar vermesine değin erteler." hükmüne göre ise, adli yargı yeri, davaya bakma görevinin daha önce görevsizlik kararı veren idari yargı yerine ait olduğunu belirten gerekçeli bir karar ile doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağına sahiptir. Şu kadar ki, başvuru kararının, görev konusunda Uyuşmazlık Mahkemesi'nce karar verilmesine değin işin incelenmesinin ertelenmesi hususunu da ihtiva etmesi gerekir.

Yasakoyucu, 14. maddeye göre hukuk alanında olumsuz görev uyuşmazlığı doğması halinde her iki yargı merciince işten el çekilmiş olduğundan başvurma iradesini davanın taraflarına bırakmış iken, bu yönteme nazaran daha kısa zamanda çözüme ulaşılmasını amaçladığı 19. madde ile, daha önce görevsizlik kararı veren yargı merciinden sonra davayı inceleyen yargı merciine, işten el çekmeden doğrudan Uyuşmazlık Mahkemesi'ne başvurma olanağını tanımıştır.

Olayda, adli yargı yerince görevsizlik kararı verilmiş; yapılan itiraz üzerine, Ağır ceza Mahkemesince verilen karara istinaden dosya; Mahkemece bir üst yazıyla Uyuşmazlık Mahkemesi'ne gönderilmiştir.

Bu haliyle, her ne kadar 2247 sayılı Yasa'da öngörülen yönteme uymamakta ise de, davanın taraflarınca başvuruda bulunulmadığı gözetilerek, İskenderun 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nce yapılan başvurunun, 2247 sayılı Yasa'nın 19. maddesi kapsamında olduğunun kabulü ile Uyuşmazlık Mahkemesi'nin önüne gelmiş bulunan ve adli ve idari yargı mercileri arasında idari para cezası yönünden doğan görev uyuşmazlığının çözüme kavuşturulması, gerek dava ekonomisine gerekse Uyuşmazlık Mahkemesi'nin kuruluş amacına uygun olacağından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oybirliği ile karar verildi.

II-ESASIN İNCELENMESİ : Raportör-Hakim Taşkın ÇELİK'in, davanın çözümünde idari yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan; ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Ahmet BEŞİNCİ ile Danıştay Savcısı Gülen AYDINOĞLU'nun davada idari yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra GEREĞİ GÖRÜŞÜLÜP DÜŞÜNÜLDÜ

Dava, 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun 24/a maddesinin ihlal edildiğinden bahisle, 36. maddesine göre verilen idari para cezasının kaldırılması istemiyle açılmıştır.

22.3.1971 tarih ve 1380 sayılı Su Ürünleri Kanunu'nun "Şümul" başlıklı 1.maddesinde, "Bu Kanun su ürünlerinin korunması, istihsali ve kontroluna dair hususları ihtiva eder." denilmiş, Trol başlıklı 24. maddesinin (a) bendinde, İçsular, Marmara Denizi, İstanbul ve Çanakkale boğazlarında her çeşit trol ile su ürünleri istihsalinin yasak olduğu belirtilmiş; "Cezalar" başlıklı 36. maddesinde, bu Kanundaki ve bu Kanuna göre çıkarılacak yönetmeliklerdeki yasak, sınırlama ve yükümlülüklere aykırı hareket edenlere verilecek cezalar gösterilmiş, maddenin birinci fıkrasının (i) bendinde, 24 üncü maddenin (a) bendinde belirtilen alanlarda trol ile su ürünleri istihsalinde bulunanların üç milyar lira idari para cezası ile cezalandırılacakları; Ek Madde 3'te ise, bu Kanunun 36 ncı maddesinde yer alan idarî para cezalarının kimler tarafından kesileceği belirtildikten sonra, "Cezalar 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil edilir. İdarî para cezalarına karşı cezanın tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idare tarafından verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinden inceleme yapılarak karara bağlanır. İtiraz üzerine verilen karar kesindir" hükmüne yer verilmiştir.

1380 sayılı Yasa'nın Ek 3. maddesinde yer alan düzenleme karşısında, para cezalarına karşı yapılacak itirazların görüm ve çözümünde idari yargı yerlerinin görevli olacağının kabulü gerekir.

1.6.2005 tarihinde 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun yürürlüğe girmesi üzerine Uyuşmazlık Mahkemesi Hukuk Bölümü'nce, sözü edilen Kanunun diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımlar ile bunlara karşı yapılacak itirazlara ilişkin görev hükümleri üzerindeki etkisinin incelenmesi sonucunda: diğer kanunlarda düzenlenen idari yaptırımın, dayanağı olan yasanın amacı dikkate alınarak; Kabahatler Kanunu'nun 1., 2., 16. ve 19. maddelerinde belirtilen koşulları taşıması, 27. maddenin (1) numaralı bendinde belirtilen idari yaptırımlardan olması halinde, idari para cezaları ve mülkiyetin kamuya geçirilmesine ilişkin olanlarına karşı 1.6.2005 tarihinden sonra yapılacak itirazlarda sulh ceza mahkemelerinin genel görevli kılındığına ve bu nedenle doğan görev uyuşmazlıklarında adli yargı yerinin görevli bulunduğuna karar verilmiştir.

Daha sonra, 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun "Genel kanun niteliği" başlıklı 3. maddesi, Anayasa Mahkemesi'nin 1.3.2006 gün ve E:2005/108, K:2006/35 sayılı kararıyla iptal edilmiş ve gerekçeli kararı 22.7.2006 gün ve 26236 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve iptal hükmünün, kararın Resmi Gazetede yayımlanmasından başlayarak altı ay sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiş; yasama organı tarafından iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılmaması sürecinde, anılan madde hükmünün

yürürlükte bulunduğu düşüncesiyle, aynı doğrultuda karar verilmeye devam edilmiş; yasama organı tarafından, Anayasa Mahkemesi'nce verilen altı aylık süre içinde iptal hükmü doğrultusunda yasal düzenleme yapılması halinde ise, işaret edilen yargı yerinin yeni düzenlemenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren görevli olacağı belirtilmiştir.

Son olarak, 30.3.2005 tarihli ve 5326 sayılı Kabahatler Kanunu'nun 3. maddesini değiştiren 6.12.2006 günlü, 5560 sayılı Yasa'nın 31. maddesinde "(1) Bu Kanunun;

a) İdari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümleri, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde,

b) Diğer genel hükümleri, idari para cezası veya mülkiyetin kamuya geçirilmesi yaptırımını gerektiren bütün fiiller hakkında,

uygulanır" denilmiştir.

19.12.2006 tarihinde yürürlüğe giren bu düzenlemeye göre, Kabahatler Kanunu'nun, idari yaptırım kararlarına karşı kanun yoluna ilişkin hükümlerinin, diğer kanunlarda aksine hüküm bulunmaması halinde uygulanacağı; diğer kanunlarda görevli mahkemenin gösterilmesi durumunda ise uygulanmayacağı anlaşılmaktadır.

Görev kuralları kamu düzenine ilişkin olduğundan, görev konusunda taraflar için bir müktesep hak doğmayacağı; bu nedenle, yeni bir yasayla kabul edilen görev kurallarının, geçmişe de etkili olacağı, bilinen bir genel hukuk ilkesidir.

Davanın açıldığı andaki kurallara göre görevli olan mahkeme, yeni bir yasa ile görevsiz hale gelmiş ise, (davanın açıldığı anda görevli olan ve fakat yeni yasaya göre görevsiz hale gelen) mahkemenin görevsizlik kararı vermesi gerekeceği; ancak, yeni yasadaki görev kuralının, değişikliğin yürürlüğe girmesinden sonra açılacak davalarda uygulanacağına dair intikal hükümlerinin varlığı halinde, mahkemece görevsizlik kararı verilemeyeceği açıktır.

Diğer taraftan, dava görevsiz mahkemede açılmış, bu sırada yapılan bir kanun değişikliği ile görevsiz mahkeme o dava için görevli hale gelmiş ise, mahkeme, artık görevsizlik kararı veremeyip (yeni kanuna göre görevli hale geldiği için) davaya bakmaya devam etmesi gerekir.

İncelenen uyuşmazlıkta, idari para cezasına ilişkin görevli mahkemeyi belirleyen yasa kuralı değiştirilmiş ve yeni düzenleme 19.12.2006 tarihi itibariyle yürürlüğe girmiş olduğuna göre, görev kuralının geçmişe etkili olacağı yolundaki genel hukuk ilkesi karşısında, 1380 sayılı Kanun'un 24. maddesine aykırılıktan dolayı aynı Kanunun 36. maddesi uyarınca verilen idari para cezasına karşı yapılan itirazın görüm ve çözümünde idari yargı yerinin görevli olduğu kuşkusuzdur.

Açıklanan nedenlerle, Sulh Ceza Mahkemesinin 19. madde kapsamında görülen başvurusunun kabulü ile İdare Mahkemesince verilen görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

SONUÇ: Davanın çözümünde İDARİ YARGININ görevli olduğuna, bu nedenle İskenderun 1. Sulh Ceza Mahkemesi'nin 19. madde kapsamında görülen BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile Adana 1. İdare Mahkemesi'nce verilen 23.12.2005 gün ve E:2005/2069, K:2005/2007 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA, 7.4.2008 gününde OYBİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.